

REKOMENDACJE STOSOWANIA KLAUZUL SPOŁECZNYCH I ASPEKTÓW SPOŁECZNYCH W ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH

Opracowanie w ramach projektu:
„MOWES – Małopolski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej –
Krakowski Obszar Metropolitalny”

Kraków, 2019 r.

Praktyczne Zamówienia Publiczne

Rekomendacje
w obszarze
zrównoważonych
zamówień
publicznych
udzielanych przez
Urząd Miejski w
Krakowie – w ramach
projektu MOWES

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Opracowanie:

PROSPEKTA – Praktyczne Zamówienia Publiczne, ul. Mazowiecka 24, 30-036 Kraków

Współpraca:

Fundacja Biuro Inicjatyw Społecznych, ul. Krasickiego 18, lok. I piętro, 30-503 Kraków

Inicjatywa społecznej odpowiedzialności zamówień publicznych

Gmina Miejska Kraków współpracując z Fundacją Biuro Inicjatyw Społecznych oraz Prospekta – Praktyczne zamówienia publiczne w ramach projektu pn.

„MOWES – Małopolski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej – Krakowski Obszar Metropolitalny”; mając na względzie realizację celów społecznych przy okazji udzielania zamówień publicznych i jednocześnie dostrzegając potrzebę koordynacji procedur zamówień publicznych wraz z uzyskiwaniem wiedzy w zakresie możliwości i potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz podmiotów sektora ekonomii społecznej, zalecają stosowanie Rekomendacji wskazanych w Rozdziale I i opisane w Rozdziale III niniejszego opracowania.

Partnerzy Projektu MOWES mającego na celu upowszechnianie stosowania instrumentów społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych dostrzegają znaczący potencjał zamówień publicznych, zarówno udzielanych w reżimie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2019, poz. 1843), zwanej dalej ustawą PZP, jak i zamówień o szacunkowej wartości poniżej progu jej stosowania, umożliwiającą równoległe do realizacji głównego celu zapewnienia koniecznych zakupów dostaw, usług i robót budowlanych, realizację celów polityki społecznej i socjalnej samorządu oraz szeroko rozumianej integracji społecznej.

Powyższe, na poziomie samorządów, wpisuje się w szersze, krajowe oraz wspólnotowe, nowe podejście do zamówień publicznych oznaczające nastawienie na jak najbardziej efektywne, w wymiarze celów różnych polityk, działania instytucji publicznych w obszarze ich polityki finansowej.

Partnerzy Projektu MOWES mając świadomość prawnych i faktycznych możliwości udziału podmiotów sektora ekonomii społecznej w rynku zamówień publicznych, dostrzegają konieczność i przyszłe zalety pozyskiwania oraz wymiany informacji i doświadczeń pomiędzy podmiotami tego sektora, osobami zaangażowanymi w lokalną politykę społeczną oraz osobami stosującymi w praktyce procedurę udzielania zamówień publicznych w jednostkach samorządu terytorialnego.

I. Rekomendacje w zakresie praktycznego zastosowania klauzul i aspektów społecznych – zestawienie

Szersze wyjaśnienie rekomendacji wraz z przykładem ich zastosowania znajduje się w dalszej części dokumentu.

Rekomendacja 1:

Analiza prawnych i faktycznych możliwości wprowadzenia klauzul i aspektów społecznych, każdorazowo dokonywana zarówno w obszarze procedury realizowanej w oparciu o ustawę Prawo zamówień publicznych, jak i procedury zamówień podprogowych.

Rekomendacja 2:

Informowanie przez wydziały merytoryczne, wnioskujące o udzielenie zamówienia publicznego o dostrzeganych, potencjalnych obszarach zastosowania aspektów i klauzul społecznych w konkretnym zamówieniu.

Rekomendacja 3:

Identyfikowanie, przez wydziały merytoryczne zaangażowane w procedurę udzielenia zamówienia publicznego na usługi lub roboty budowlane, czynności wykonywanych przez wykonawcę lub podwykonawcę w ramach tego zamówienia, polegających na wykonywaniu pracy w rozumieniu art. 22 § 1 Kodeksu pracy.

Rekomendacja 4:

Analiza wymiernych korzyści dla celów lokalnej polityki społecznej wynikających z wprowadzenia społecznych kryteriów oceny ofert, dokonywana każdorazowo w ramach przygotowania i przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

Rekomendacja 5:

Analiza celowości i korzyści wprowadzenia aspektów i klauzul społecznych do opisu przedmiotu zamówienia każdorazowo w szczególności w ramach tworzenia opisu konkretnego zamówienia przez wydziały merytoryczne.

Rekomendacja 6:

Rozważenie utworzenia samorządowych zespołów społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych skupiających w swym gronie jednostki organizacyjne samorządu, podmioty i osoby, które powinny być zainteresowane i zaangażowane w proces stosowania klauzul i aspektów społecznych w zamówieniach publicznych tzw. podprogowych i objętych reżimem ustawy PZP. Działalność zespołów powinna opierać się głównie na wymianie informacji i doświadczeń, tak aby

uczestnicy procesu udzielenia zamówienia, dysponując pełną wiedzą w zakresie faktycznych i prawnych możliwości uwzględnienia aspektów i klauzul społecznych w zamówieniach, wdrażali odpowiednie instrumenty, każdy w granicach swoich kompetencji.

Rekomendacja 7:

Rozważenie ustalenia kategorii zamówień publicznych w stosunku, do których powstaje obowiązek zastosowania instrumentów społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych, w szczególności faworyzujących lub premiujących podmioty sektora ekonomii społecznej.

Rekomendacja 8:

Prowadzenie rejestru zamówień publicznych, w których zastosowano aspekty lub klauzule społeczne w celu uporządkowania informacji w zakresie wykorzystanych w samorządzie instrumentów prawnych społecznie odpowiedzialnych zamówień, który bezpośrednio wykorzystywany jest do przekazywania informacji w rocznym sprawozdaniu o udzielonych zamówieniach.

Rekomendacja 9:

Rozważenie zastrzeżenia niektórych kategorii zamówień o wartości poniżej progu stosowania ustawy PZP do wykonania w pierwszej kolejności przez spółdzielnie socjalne. Kategorie te muszą odnosić się do obszarów w ramach których funkcjonują spółdzielnie socjalne o odpowiednim potencjale organizacyjno-osobowym.

Załącznik nr 1: Karta kontrolna zamówień społecznych

– narzędzie informacyjno-kontrolne przy wprowadzaniu klauzul i aspektów społecznych do procedur udzielania zamówień publicznych.

Karta może znaleźć zastosowanie do całych obszarów udzielania zamówień publicznych w różnych jednostkach organizacyjnych Urzędu – analizę informacji zawartych w Karcie można przeprowadzić w stosunku do danego obszaru zamówień, niezależnie do ilości procedur/postępowań stosowanych w tym obszarze.

W szczególności analizą objęte mogą zostać obszary działalności o największym potencjale zastosowania mechanizmów prospołecznych:

- usługi cateringowe/restauracyjne/hotelarskie/
- usługi konferencyjne/promocyjne/reklamowe/kulturalne
- usługi opiekuńcze/opieki zdrowotnej/
- usługi edukacyjne/szkoleniowe
- usługi ochrony/sprzątania/remontowe/pielęgnacji zieleni/utrzymania infrastruktury/komunalne
- dostawy materiałów biurowych/ papierniczych /dekoracyjnych/promocyjnych/edukacyjnych

II. Prawne uwarunkowania stosowania aspektów i klauzul społecznych w zamówieniach publicznych

W obszarze stosowania ustawy PZP możemy mówić o aspektach społecznych oraz klauzulach społecznych. Oba te pojęcia nie mają w ustawie PZP definicji legalnych, niemniej jednak możemy przyjąć scharakteryzowane poniżej, rozróżnienie na aspekty społeczne i klauzule społeczne.

Aspekty społeczne, rozumiane są jako wszelkie przejawy uwzględnienia celów społecznych na kolejnych etapach procesu udzielenia i wykonania zamówienia publicznego.

Realizację celów społecznych można wspomagać poprzez stawianie pozacenowych kryteriów oceny ofert odnoszących się do aspektów społecznych i jednocześnie związanych z przedmiotem zamówienia. Ustawodawca w art. 91 ust. 2 ustawy PZP wskazał wprost na aspekty społeczne, w tym integrację zawodową i społeczną osób, o których mowa w art. 22 ust. 2 ustawy PZP, dostępność dla osób niepełnosprawnych lub uwzględnianie potrzeb użytkowników, jako jeden z możliwych rodzajów kryteriów oceny ofert. Co za tym idzie, Zamawiający powinni wyzbyć się obaw związanych ze stosowaniem tego typu kryteriów, które do tej pory im towarzyszyły. Ponadto, zmuszenie Zamawiających do ustalenia kryteriów pozacenowych na poziomie co najmniej 40 %, jeszcze mocniej akcentuje potrzebę rozważenia proponowanych kryteriów oceny ofert w kontekście zasady szeroko rozumianej efektywności zamówień publicznych. Skoro najniższa cena nie ma być głównym wyznacznikiem udanego wyboru oferty, należy tym bardziej spróbować zrealizować pozaekonomiczne cele polityki społeczno-gospodarczej, na poziomie ogólnym lub na poziomie lokalnego samorządu.

Aspekty społeczne mogą znaleźć swoje odzwierciedlenie w opisie przedmiotu zamówienia. Opisanie odpowiednich wymagań technicznych oraz wymagań dostępności dla wszystkich użytkowników, w tym osób niepełnosprawnych jako odpowiedź na potrzeby wszystkich odbiorców, jak również odwołania do etykiet/oznakowań/certyfikatów społecznych wyróżniających produkty lub podmioty prospołeczne (np. *Fairtrade*, *GOTS*) stanowią przejaw uwzględniania społecznej strony zamówienia publicznego. Podobnie, aspektem społecznym będzie zapewnienie przez wykonawców przestrzegania bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony zdrowia na etapie realizacji zamówienia.

Powyższe regulacje zostały powielone w nowo uchwalonej ustawie Prawo zamówień publicznych, która w nadrzędną zasadę efektywności zamówień publicznych wplata wprost również prospołeczny wymiar procedury udzielenia zamówienia.

Uwzględnianie aspektów społecznych w procedurze zamówienia publicznego odbywa się również poprzez obligatoryjnie stosowane regulacje ustawy PZP dotyczące podstaw wykluczenia, z uwagi na skazanie za wykroczenie przeciwko prawom pracownika lub z uwagi na wydanie ostatecznej decyzji administracyjnej o naruszeniu obowiązków wynikających z przepisów prawa pracy, prawa ochrony środowiska lub przepisów o zabezpieczeniu społecznym czy też naruszenie obowiązków dotyczących płatności podatków, opłat lub składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne, jak również poprzez badanie w ramach wyjaśnień rażąco niskiej ceny elementów cenotwórczych polegających na ustaleniu właściwej i zgodnej z prawem stawki wynagrodzenia za pracę.

Realizacja konkretnych celów społecznych w ramach zamówień publicznych jest realizowana w najpełniejszym wymiarze, poprzez zastosowanie klauzul społecznych czyli konkretnych mechanizmów prawnych szerzej uregulowanych w ustawie Prawo zamówień publicznych, takich jak:

- *Klauzula zastrzeżona* – na podstawie art. 22 ust. 2 ustawy PZP (art. 94 nowej ustawy PZP)
- *Klauzula umów o pracę* – na podstawie art. 29 ust. 3a ustawy PZP (art. 95 nowej ustawy PZP)
- *Klauzula zatrudnieniowa* – na podstawie art. 29 ust. 4 ustawy PZP (art. 96 nowej ustawy PZP)

Na podstawie klauzuli zastrzeżonej zamawiający może w sposób całkowicie uprawniony ograniczyć krąg potencjalnych wykonawców zamówienia publicznego wyłącznie do zakładów pracy chronionej oraz innych wykonawców (m.in. spółdzielni socjalnych, podmiotów społecznych), których działalność, lub działalność ich wyodrębnionych organizacyjnie jednostek, które będą realizowały zamówienie, obejmuje społeczną i zawodową integrację osób będących członkami grup społecznie marginalizowanych, w tym: osób niepełnosprawnych, bezrobotnych, osób pozbawionych wolności lub zwalnianych z zakładów karnych, osób z zaburzeniami psychicznymi, osób bezdomnych, osób, które uzyskały w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, osób do 30. roku życia oraz po ukończeniu 50. roku życia, posiadających status osoby poszukującej pracy, bez zatrudnienia; osób będących członkami mniejszości znajdującej się w niekorzystnej sytuacji, w szczególności będących członkami mniejszości narodowych i etnicznych. Nie jest to katalog zamknięty. W definicję podmiotów społecznych co do zasady wpisują się podmioty sektora ekonomii społecznej. Wybierając klauzulę zastrzeżoną zamawiający decydują się na wspieranie podmiotów sektora ekonomii społecznej, których start i dalsze funkcjonowanie w warunkach wolnej konkurencji jest znacząco utrudnione z samego już faktu zatrudniania w ramach bieżącej działalności pracowników znajdujących się w trudnej sytuacji socjalnej, społecznej czy zawodowej. Podmioty takie podejmując trud zawodowej i społecznej integracji pracowników wywodzących się z grup społecznie marginalizowanych czy wykluczonych, nie są w stanie rywalizować na jednakowych warunkach z podmiotami rozwijającymi głównie swoje cele biznesowe. Zamówienia publiczne zastrzeżone ułatwiają w sposób zdecydowany dostęp do takiego zamówienia.

W przypadku usług i robót budowlanych, na mocy art. 29 ust. 3a ustawy PZP, zamawiający, nie są uprawnieni jak na gruncie dotychczasowych przepisów, a już zobowiązani do wskazania konkretnych czynności w zakresie realizacji zamówienia, które muszą być wykonywane przez pracowników wykonawcy lub podwykonawcy na podstawie umowy o pracę (stosunku pracy w nowej ustawie PZP), jeżeli wykonanie tych czynności polega na wykonywaniu pracy w sposób określony w art. 22 § 1 Kodeksu Pracy. Polska, jako Państwo Członkowskie UE, zdecydowała się na wprowadzenie tej klauzuli na kanwie negatywnych doświadczeń pracowników zatrudnionych na tzw. umowach śmieciowych, których sposób i charakter pracy posiadał wszelkie cechy stosunku pracy. Wprowadzeniu takiego obowiązku przyświecała idea ochrona stosunku pracy jako obiektywnego dobra społecznego i socjalnego oraz ochrona pracowników najłabszych tzn. najłabiej wykształconych i wykwalifikowanych, wykonujących zazwyczaj proste i powtarzalne prace. Pomimo, iż prawa

pracownicze rzeszy zatrudnionych były przez lata łamane, to jednocześnie siła przebicia tych mniej wykwalifikowanych pracowników na rynku pracy była znikoma. Państwo postanowiło zainterweniować w takiej sytuacji, między innymi wprowadzając wymagania zatrudnienia na umowę o pracę w zamówieniach publicznych, jak również regulując stawkę płacy minimalnej w umowach cywilnoprawnych.

Podobne przeświadczenie co do stosunku pracy jako obiektywnego dobra, pozwalającego na realizację celów czysto ekonomicznych zabezpieczenia socjalnego, ale równocześnie kształtującego mechanizmy resocjalizacji i integracji społecznej, dało podwaliny prawne klauzuli zatrudnieniowej. Zamawiający w ramach opisu przedmiotu zamówienia mogą postawić wymóg zatrudnienia na podstawie umowy o pracę konkretnej liczby osób wykonujących zamówienie publiczne, w szczególności dotyczące zatrudnienia bezrobotnych, młodocianych, osób niepełnosprawnych, osób bezdomnych, uzależnionych, chorych psychicznie, długotrwale bezrobotnych, zwalnianych z zakładów karnych, niepełnosprawnych, uchodźców. Wykorzystując uprawnienie ustawowe, równoległe z realizacją zamówienia można doprowadzić do aktywizacji choćby kilku przedstawicieli grup, którzy na co dzień spotykają się z ogromnymi, wewnętrznymi i zewnętrznymi, trudnościami na rynku pracy.

Niewątpliwie należy dojść do wniosku, iż umiejętne wykorzystanie dozwolonych instytucji prawnych, czy to w zakresie zamówień publicznych objętych stosowaniem ustawy PZP, czy też zamówień podprogowych, może pozytywnie wpływać na lokalną politykę społeczno-socjalną samorządów.

Zamówienia o wartości szacunkowej nieprzekraczającej równowartości 30 000 euro.

Obszarem szczególnego zainteresowania w omawianym kontekście powinny być lokalne zamówienia podprogowe. Należy podkreślić, z całą stanowczością, iż w zamówieniach o wartości szacunkowej nie przekraczającej progów warunkujących konieczność poruszania się w reżimie ustawy PZP, można zastosować wszelkie mechanizmy prawne znane ustawie PZP opisane w niniejszym dokumencie, na zasadzie analogii.

Ogólną tendencją, obserwowaną w ostatnich latach, dotyczącą wzrostu istotności kwestii społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych potwierdzają również zapisy „Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020” gdzie w części odnoszącej się do udzielania zamówień publicznych, nadano instytucji uczestniczącej w realizacji programu operacyjnego uprawnienie, a w przypadku projektów współfinansowanych z EFS obowiązek, określenia rodzaju zamówień w ramach których beneficjent zobligowany będzie do uwzględnienia aspektów społecznych, np. „stosowania kryteriów premiujących oferty podmiotów ekonomii społecznej oraz stosowania kryteriów dotyczących zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami, bezrobotnych lub osób, o których mowa w przepisach o zatrudnieniu socjalnym”. Powyższy wymóg dotyczy zamówień których wartość netto przekracza 50 tys. zł (tzw. zasadna konkurencyjności). Jeżeli więc dla zamówień o istotnej wartości Wytyczne wręcz nakazują stosowanie aspektów społecznych, należy również

przyjąć, iż udzielając zamówień, o szacunkowej wartości mniejszej, ich uwzględnienie nie będzie stanowiło naruszenia umów o realizację projektu czy innych powszechnie obowiązujących przepisów prawa. Podobną interpretację będzie należało przyjąć przy różnych progach stosowania wprowadzonych nową ustawą.

Na poziomie samorządu lokalnego, w sferze zainteresowań i w zasięgu potencjału, raczej niewielkich podmiotów sektora ekonomii społecznej oraz grup zagrożonych marginalizacją czy wykluczeniem społecznym, jest właśnie rynek zamówień podprogowych. W ramach tego typu zamówień można w szczególności zastosować instrumenty zastrzegające takie zamówienia do wykonania przez podmioty sfery ekonomii społecznej lub premiować takie podmioty w kryteriach oceny ofert. Uzyskanie nawet niewielkiego zamówienia publicznego przez podmiot społeczny może się stać istotnym zastrzykiem finansowym oraz moralnym i motywacyjnym niezbędnym do aktywizacji zawodowej i integracji społecznej osób w nim zatrudnionych. Dla samorządu z kolei stanowi jeden z efektywnych instrumentów wpierania rozwoju takich podmiotów, co w szerszej perspektywie przekłada się na realizację zamierzeń lokalnej polityki społecznej aktywizacji zatrudnienia i ograniczania wydatków socjalnych.

W ramach zamówień podprogowych zarówno władze samorządu odpowiedzialne za procedurę zamówień publicznych jak i lokalne podmioty społeczne właściwie mogą nawzajem uczyć się stosowania aspektów i klauzul społecznych w praktyce. Mechanizmy stosowane w procedurze podprogowej mogą następnie zostać uruchomione w większym zakresie i na większą skalę.

III. Opis Rekomendacji

Rekomendacja 1:

Analiza prawnych i faktycznych możliwości wprowadzenia klauzul i aspektów społecznych, każdorazowo dokonywana zarówno w obszarze procedury realizowanej w oparciu o ustawę Prawo zamówień publicznych, jak i procedury zamówień podprogowych.

Rekomenduje się, aby członkowie komisji przetargowych lub inne osoby wyznaczone do przygotowania lub przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego zostały zobowiązane przynajmniej do analizy możliwości wprowadzenia do procedury zamówienia publicznego klauzuli lub aspektu społecznego. Rekomendacja dotyczy zarówno zamówień udzielanych w oparciu o przepisy ustawy PZP, jak również zamówień o wartości nie przekraczającej progów obligujących do jej stosowania. Rekomendacja dotyczy osób odpowiadających za procedurę zamówień publicznych, które posiadają najpełniejszą wiedzę i doświadczenie pozwalające, na podstawie pozyskanych informacji, w sposób odpowiedni pod kątem formalno-prawnym oraz skorelowany z innymi postanowieniami dokumentacji proceduralnej, wprowadzić klauzule i aspekty społeczne. Rekomendacja w równym stopniu dotyczy również osób merytorycznie zaangażowanych w procedurę zamówień publicznych, posiadających z kolei najpełniejszą wiedzę w zakresie specyfiki danego zamówienia, pozwalającą na ocenę celowości, racjonalności i efektywności wprowadzenia do procedury konkretnego zamówienia publicznego klauzuli lub aspektu społecznego.

Analiza taka powinna być dokonywana przede wszystkim pod kątem identyfikacji zamówień, w których możliwe byłoby zastosowanie aspektów lub klauzul społecznych, ale także pod kątem rozważań jakie lokalne lub ogólne cele społeczne mają zostać zrealizowane za pomocą odpowiednich postanowień proceduralnych, co z kolei warunkuje podjęcie decyzji w zakresie doboru najbardziej odpowiedniego/-niej aspektu/klauzuli do konkretnego zamówienia.

Przykład zastosowania:

Władze samorządu/Kierownik zamawiającego wydaje zarządzenie lub wprowadza postanowienia do funkcjonującego w jednostce regulaminu komisji przetargowych lub regulaminu udzielania zamówień publicznych lub regulaminu udzielania zamówień o wartości powyżej równowartości 30 tys. euro, zobowiązujące członków komisji przetargowych/osoby upoważnione do analizy konkretnego zamówienia publicznego pod kątem możliwości oraz celowości i praktycznego wymiaru dla realizacji celów społecznych zastosowania klauzuli lub aspektu społecznego.

Komisja przetargowa/osoby upoważnione w ramach przygotowania postępowania protokołuje, czy pozyskano informacje dotyczące możliwości wprowadzenia klauzul i aspektów społecznych do dokumentacji konkretnego postępowania oraz czy dokonano analizy celowości ich wprowadzenia.

Odniesienie do Regulaminu udzielania zamówień publicznych w Urzędzie Miasta Krakowa:

§ 8 Komisja przetargowa – działanie na etapie prac komisji przetargowej:

Przewodniczący lub Sekretarz komisji przetargowej, którym każdorazowo jest przedstawiciel Oddziału Zamówień Publicznych informuje członków komisji przetargowej o możliwości wprowadzania do procedury zamówienia publicznego klauzul lub aspektów społecznych oraz o kształcie możliwych do zastosowania instrumentów, poddając pod rozagę członków Komisji przetargowej celowość i korzyści wprowadzenia takich rozwiązań w konkretnym zamówieniu publicznym.

Członkowie komisji przetargowej mogą posłużyć się dodatkową kartą/protokołem możliwych instrumentów do zastosowania – wg załącznika nr 1 – Karta zamówień społecznych, na etapie zatwierdzania specyfikacji istotnych warunków zamówienia.

Odniesienie do Regulaminu udzielania zamówień, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30 000 euro netto w Urzędzie Miasta Krakowa:

Brak bezpośredniej możliwości odniesienia z uwagi na fakt, iż procedury zamówień o wartości szacunkowej poniżej równowartości 30 000 euro są realizowane w Wydziałach merytorycznych.

Rekomendacja 2:

Informowanie przez wydziały merytoryczne, wnoszące o udzielenie zamówienia publicznego o dostrzeganych, potencjalnych obszarach zastosowania aspektów i klauzul społecznych w konkretnym zamówieniu.

Rekomenduje się, aby osoby merytorycznie związane z konkretnym zamówieniem publicznym, zostały wyposażone w przynajmniej podstawową wiedzę z zakresu możliwości zastosowania w procedurze zamówienia publicznego aspektów i klauzul społecznych, a następnie wnosząc o przeprowadzenie procedury w celu jego udzielenia, przekazywały członkom komisji przetargowych/osobom upoważnionym do przygotowania i przeprowadzenia procedury dostępne im informacje faktyczne dotyczące realizacji zamówienia, które mogą przełożyć się na zastosowanie odpowiednich klauzul/aspektów społecznych w procedurze.

Przykład zastosowania:

We wniosku o przeprowadzenie procedury wprowadza się odpowiednie pole do wypełnienia w przypadku zidentyfikowania możliwości i informacji mogących mieć znaczenie dla ewentualnego zastosowania klauzuli/aspektu społecznego.

Odniesienie do Regulaminu udzielania zamówień publicznych w Urzędzie Miasta Krakowa:

§ 3 Planowanie –

Wstępny plan zamówień publicznych danego wydziału może uwzględniać odniesienia do aspektów i klauzul społecznych:

Katalog możliwych instrumentów do zastosowania – może zostać przekazany Wydziałom merytorycznym UMK, które mogą uwzględniać ewentualne ich zastosowanie już na etapie planowania zamówień publicznych w danym roku budżetowym, poprzez wskazanie w dodatkowym opisie do planu zamówień publicznych możliwości w zakresie zastosowania klauzul i aspektów społecznych.

§ 6 pkt 4 Obowiązki i zadania wydziału zamawiającego – złożenie wniosku wg Załącznika nr 1 do Regulaminu – Wniosek WPP-1:

Propozycje w zakresie aspektów społecznych mogą pojawić się w szczególności w następujących miejscach Wniosku:

Pkt.1 Opis przedmiotu zamówienia

Pkt. 17 Propozycje kryteriów oceny ofert

Wniosek może również zawierać dodatkową pozycję dotyczącą klauzul i aspektów społecznych.

Członkowie komisji przetargowej mogą posłużyć się dodatkową kartą/protokołem możliwych instrumentów do zastosowania – wg załącznika nr 1 – Karta zamówień społecznych, na etapie zatwierdzania specyfikacji istotnych warunków zamówienia.

Odniesienie do Regulaminu udzielania zamówień, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30 000 euro netto w Urzędzie Miasta Krakowa:

Brak bezpośredniej możliwości odniesienia z uwagi na fakt, iż regulamin nie ustala obowiązującego wzoru wniosku o zamówienie podprogowe. Niemniej jednak Karta zamówień społecznych również mogłaby zostać pomocniczo zastosowana do zidentyfikowania możliwości zastosowania społecznych instrumentów w danym zamówieniu.

Rekomendacja 3:

Identyfikowanie, przez wydziały merytoryczne zaangażowane w procedurę udzielenia zamówienia publicznego na usługi lub roboty budowlane, czynności wykonywanych przez wykonawcę lub podwykonawcę w ramach tego zamówienia, polegających na wykonywaniu pracy w rozumieniu art. 22 § 1 Kodeksu pracy.

Z uwagi na obowiązkowy, w przypadku usług i robót budowlanych, charakter art. 29 ust. 3a ustawy PZP, Kierownik zamawiającego powinien zobowiązać osoby merytorycznie zaangażowane w procedurę zamówienia publicznego, w szczególności pełniące funkcje inspektorów nadzoru, do identyfikowania czynności wykonywanych przez wykonawcę lub podwykonawcę w ramach zamówienia publicznego polegających na wykonywaniu pracy w rozumieniu art. 22 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2014 r. poz. 1502, z późn. zm.). Osoby odpowiedzialne za procedurę zamówienia publicznego swoją wiedzą w zakresie procedury mogą wspomóc pracowników merytorycznych, jednakże to osoby znające specyfikę określonych usług lub robót budowlanych mogą najlepiej zidentyfikować takie czynności w ramach realizacji zamówienia, które posiadają konstytutywne cechy

stosunku pracy tj. a) wykonywanie pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy, b) wykonywanie pracy pod kierownictwem pracodawcy, c) wykonywanie pracy w miejscu wyznaczonym przez pracodawcę, d) wykonywanie pracy w czasie przez pracodawcę wyznaczonym, a pracodawca – do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem. Również odpowiedni przepływ informacji pomiędzy pracownikami formalnymi i merytorycznymi procedury zamówienia pozwoli na ustalenie koniecznych z punktu widzenia ustawy PZP i wprowadzanych do wzoru umowy o zamówienie publiczne, informacji w zakresie:

- a) sposobu dokumentowania zatrudnienia osób, o których mowa w art. 29 ust. 3a,
- b) uprawnień zamawiającego w zakresie kontroli spełnienia przez wykonawcę wymagań w zakresie obowiązku zatrudnienia na umowę o pracę oraz sankcji z tytułu niespełnienia tych wymagań,
- c) rodzaju czynności niezbędnych do realizacji zamówienia, których dotyczą wymagania zatrudnienia na podstawie umowy o pracę przez wykonawcę lub podwykonawcę osób wykonujących czynności w trakcie realizacji zamówienia.

Przykład zastosowania:

We wniosku o przeprowadzenie procedury, w przypadku usług i robót budowlanych, wprowadza się odpowiednie pole do wypełnienia w zakresie czynności wykonywanych w toku realizacji zamówienia polegających na wykonywaniu pracy w rozumieniu art. 22 § 1 Kodeksu Pracy.

Komisja przetargowa/osoby upoważnione w ramach przygotowania postępowania protokołuje, czy zidentyfikowano czynności polegające na wykonywaniu pracy i wykaz takich czynności a także ustalony sposób dokumentowania zatrudnienia osób oraz uprawnienia zamawiającego w zakresie kontroli spełnienia wymogu zatrudnienia i sankcji za jego uchybienie.

Odniesienie do Regulaminu udzielania zamówień publicznych w Urzędzie Miasta Krakowa:

§ 3 Planowanie –

Wstępny plan zamówień publicznych danego wydziału może identyfikować rodzaje czynności, które w ramach zamówienia publicznego powinny być wykonywane na podstawie umowy o pracę tj. wykaz prac posiadających cechy stosunku pracy, poprzez wskazanie w dodatkowym opisie do planu zamówień publicznych.

§ 6 pkt 4 Obowiązki i zadania wydziału zamawiającego – złożenie wniosku wg Załącznika nr 1 do Regulaminu – Wniosek WPP-1:

Propozycje w zakresie klauzuli umów o pracę mogą pojawić się w szczególności w Pkt.1 Wniosku - Opis przedmiotu zamówienia.

Wniosek może również zawierać dodatkową pozycję dotyczącą klauzul i aspektów społecznych, uwzględniającą klauzulę umów o pracę.

Wnioskujący mogą posłużyć się dodatkową kartą/protokołem możliwych instrumentów do zastosowania – wg załącznika nr 1 – Karta zamówień społecznych.

Odniesienie do Regulaminu udzielania zamówień, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30 000 euro netto w Urzędzie Miasta Krakowa:

Brak bezpośredniej możliwości odniesienia z uwagi na fakt, iż regulamin nie ustala obowiązującego wzoru wniosku o zamówienie podprogowe. Tego typu klauzula w zamówieniach podprogowych jest elementem nieobligatoryjnym, należałoby ją zastosować w zamówieniach gdzie ze względu na charakter i specyfikę zamówienia – zatrudnienie na umowę o pracę dawałoby rękojmię wyższej jakości świadczonych usług. Niemniej jednak Karta zamówień społecznych również mogłaby zostać pomocniczo zastosowana do zidentyfikowania możliwości zastosowania społecznych instrumentów w danym zamówieniu w tym zakresie.

Rekomendacja 4:

Analiza wymiernych korzyści dla celów lokalnej polityki społecznej wynikających z wprowadzenia społecznych kryteriów oceny ofert, dokonywana każdorazowo w ramach przygotowania i przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

Mając na względzie brzmienie art. 91 ust. 1 pkt 2) ustawy PZP Władze samorządu/Kierownik zamawiającego może zobowiązać osoby formalnie i merytorycznie zaangażowane w procedurę zamówienia publicznego do proponowania oraz analizy celowości wprowadzenia aspektów społecznych jako kryteriów oceny ofert. Powyższe ma szczególne znaczenie w kontekście dużego i obligatoryjnego udziału (co najmniej 40%) kryteriów pozacenowych w kryteriach oceny ofert. Wysoka efektywność zamówień publicznych rozpatrywana w szerokim kontekście, wymagana m.in. zasadą efektywności finansów publicznych, może zostać osiągnięta poprzez realizację celów polityki społecznej samorządu. Osoby odpowiedzialne za formalną stronę procedury zamówienia publicznego oceniają ewentualne kryteria społeczne pod kątem zgodności z regulacjami prawa oraz powiązania z przedmiotem zamówienia, natomiast pracownicy merytoryczni jako osoby znające specyfikę określonych zamówień mogą przeanalizować praktyczną stronę takich kryteriów, celowość i wymierne korzyści ich wprowadzenia. Zderzenie propozycji kryteriów społecznych z informacjami o kondycji lokalnego sektora ekonomii społecznej pozwoli oszacować szanse zrealizowania przy okazji udzielenia zamówienia publicznego celów lokalnej polityki społecznej.

Przykład zastosowania:

We wniosku o przeprowadzenie procedury wprowadza się odpowiednie pole do wypełnienia w zakresie proponowanych aspektów społecznych jako kryteriów oceny ofert i znaczenia takich kryteriów.

Komisja przetargowa/osoby upoważnione w ramach przygotowania postępowania protokołuje, czy zidentyfikowano możliwość wprowadzenia do postępowania aspektów społecznych jako kryteriów oceny ofert i znaczenia takich kryteriów. czynności polegające na wykonywaniu pracy i wykaz takich czynności.

Odniesienie do Regulaminu udzielania zamówień publicznych w Urzędzie Miasta Krakowa:

§ 3 Planowanie –

Wstępny plan zamówień publicznych danego wydziału może uwzględniać odniesienia do społecznych kryteriów oceny ofert:

Katalog możliwych instrumentów do zastosowania, już na etapie planowania zamówień publicznych w danym roku budżetowym – może zostać przekazany Wydziałom merytorycznym UMK, które mogą uwzględniać ewentualne ich zastosowanie już na etapie planowania zamówień publicznych, poprzez wskazanie w dodatkowym opisie do planu zamówień publicznych możliwości w zakresie zastosowania społecznych kryteriów oceny ofert.

§ 6 pkt 4 Obowiązki i zadania wydziału zamawiającego – złożenie wniosku wg Załącznika nr 1 do Regulaminu – Wniosek WPP-1:

Propozycje w zakresie aspektów społecznych mogą pojawić się w szczególności w Pkt. 17 Wniosku Propozycje kryteriów oceny ofert.

Wniosek może również zawierać dodatkową pozycję dotyczącą klauzul i aspektów społecznych.

Członkowie komisji przetargowej mogą posłużyć się dodatkową kartą/protokołem możliwych instrumentów do zastosowania – wg załącznika nr 1 – Karta zamówień społecznych, na etapie zatwierdzania specyfikacji istotnych warunków zamówienia.

Odniesienie do Regulaminu udzielania zamówień, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30 000 euro netto w Urzędzie Miasta Krakowa:

Brak bezpośredniej możliwości odniesienia z uwagi na fakt, iż regulamin nie ustala obowiązującego wzoru wniosku o zamówienie podprogowe. Niemniej jednak Karta zamówień społecznych również mogłaby zostać pomocniczo zastosowana do zidentyfikowania możliwości zastosowania społecznych kryteriów oceny ofert w danym zamówieniu.

Rekomendacja 5:

Analiza celowości i korzyści wprowadzenia aspektów i klauzul społecznych do opisu przedmiotu zamówienia każdorazowo w szczególności w ramach tworzenia opisu konkretnego zamówienia przez wydziały merytoryczne.

Mając na względzie brzmienie art. 29 ustawy PZP, a w szczególności art. 29 ust. 4 ustawy PZP Władze samorządu/Kierownik zamawiającego może zobowiązać osoby formalnie i merytorycznie zaangażowane w procedurę zamówienia publicznego do proponowania oraz analizy celowości wprowadzenia do opisu przedmiotu zamówienia odwołań do aspektów społecznych związanych z realizacją zamówienia, w tym związanych z zatrudnieniem, o których mowa w art. 29 ust. 4 ustawy PZP, odwołań do dostępności dla osób niepełnosprawnych lub projektowania z przeznaczeniem dla

wszystkich użytkowników, o których mowa w art. 29 ust. 5 ustawy PZP, odwołań do oznakowania, o którym mowa w art. 30a ustawy PZP, związanego z aspektami społecznymi.

Osoby odpowiedzialne za formalną stronę procedury zamówienia publicznego ustalają ramy prawne ewentualnych odwołań do aspektów/klauzul społecznych, natomiast pracownicy merytoryczni tworzący i znający opis przedmiotu konkretnego zamówienia mogą ocenić praktyczne korzyści i skutki wprowadzenia regulacji społecznych, również w wymiarze lokalnym. W przypadku podjęcia decyzji o wprowadzeniu na podstawie art. 29 ust. 4 ustawy PZP „klauzuli zatrudnieniowej”, pracownicy merytoryczni, na podstawie własnej wiedzy i doświadczeń związanych ze specyfiką przedmiotu zamówienia, potrafią najlepiej zaproponować racjonalne wymagania w zakresie liczby i okresu wymaganego zatrudnienia osób, których dotyczą wymagania zatrudnienia na podstawie umowy o pracę oraz uprawnienia zamawiającego w zakresie kontroli spełniania przez wykonawcę tych wymagań oraz sankcji z tytułu ich niespełnienia;

Przykład zastosowania:

We wniosku o przeprowadzenie procedury wprowadza się odpowiednie pole do wypełnienia w zakresie proponowanych aspektów/klauzul społecznych wprowadzonych do opisu przedmiotu zamówienia.

Komisja przetargowa/osoby upoważnione w ramach przygotowania postępowania protokołuje, czy zidentyfikowano możliwość wprowadzenia do opisu przedmiotu zamówienia aspektów/klauzul, a w przypadku wymogu zatrudnienia na umowę o pracę także informacje w zakresie postanowień o liczbie osób zatrudnionych, okresie zatrudnienia, uprawnień kontrolnych i sankcji za niespełnienie wymagań opisu przedmiotu zamówienia.

Odniesienie do Regulaminu udzielania zamówień publicznych w Urzędzie Miasta Krakowa:

§ 3 Planowanie –

Wstępny plan zamówień publicznych danego wydziału może uwzględniać odniesienia do aspektów i klauzul społecznych:

Katalog możliwych instrumentów do zastosowania, już na etapie planowania zamówień publicznych w danym roku budżetowym – może zostać przekazany Wydziałom merytorycznym UMK, które mogą uwzględniać ewentualne ich zastosowanie już na etapie planowania zamówień publicznych, poprzez wskazanie w dodatkowym opisie do planu zamówień publicznych możliwości w zakresie zastosowania klauzul i aspektów społecznych w opisie przedmiotu zamówienia.

§ 6 pkt 4 Obowiązki i zadania wydziału zamawiającego – złożenie wniosku wg Załącznika nr 1 do Regulaminu – Wniosek WPP-1:

Propozycje w zakresie aspektów społecznych mogą pojawić się w szczególności w pkt.1 Wniosku - Opis przedmiotu zamówienia

Wniosek może również zawierać dodatkową pozycję dotyczącą klauzul i aspektów społecznych.

Członkowie komisji przetargowej mogą posłużyć się dodatkową kartą/protokołem możliwych instrumentów do zastosowania – wg załącznika nr 1 – Karta zamówień społecznych, na etapie zatwierdzania specyfikacji istotnych warunków zamówienia.

Odniesienie do Regulaminu udzielania zamówień, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30 000 euro netto w Urzędzie Miasta Krakowa:

Brak bezpośredniej możliwości odniesienia z uwagi na fakt, iż regulamin nie ustala obowiązującego wzoru wniosku o zamówienie podprogowe. Niemniej jednak Karta zamówień społecznych również mogłaby zostać pomocniczo zastosowana do zidentyfikowania możliwości zastosowania społecznych instrumentów w danym zamówieniu w opisie przedmiotu zamówienia.

Rekomendacja 6:

Rozważenie utworzenia samorządowych zespołów społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych skupiających w swym gronie jednostki organizacyjne samorządu, podmioty i osoby, które powinny być zainteresowane i zaangażowane w proces stosowania klauzul i aspektów społecznych w zamówieniach publicznych tzw. podprogowych i objętych reżimem ustawy PZP. Działalność zespołów powinna opierać się głównie na wymianie informacji i doświadczeń, tak aby uczestnicy procesu udzielenia zamówienia, dysponując pełną wiedzą w zakresie faktycznych i prawnych możliwości uwzględnienia aspektów i klauzul społecznych w zamówieniach, wdrażali odpowiednie instrumenty, każdy w granicach swoich kompetencji.

Rekomenduje się rozważenie możliwości utworzenia samorządowych zespołów społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych skupiających w swym gronie jednostki organizacyjne samorządu, podmioty i osoby, które powinny być zainteresowane i zaangażowane w proces stosowania klauzul i aspektów społecznych w zamówieniach publicznych tzw. podprogowych i objętych reżimem ustawy PZP. Zasadnym jest również wykorzystanie w tym celu już istniejących, doświadczonych organów takich jak zespoły doradcze lub rady działalności pożytku publicznego.

W skład zespołów powinni wchodzić z jednej strony przedstawiciele komórek odpowiedzialnych za udzielanie zamówień publicznych w trybie ustawy PZP, jak poniżej progu bagatelności, komórek odpowiedzialnych za pomoc społeczną, osoby współpracujące z PES - mające wiedzę o ich istnieniu, profilu działalności i potencjale, a z drugiej strony można by skupić przedstawicieli podmiotów sektora ekonomii społecznej.

Celem utworzenia zespołów powinna być bieżąca wymiana informacji i doświadczeń w zakresie funkcjonowania na terenie samorządu podmiotów sektora ekonomii społecznej, ponieważ brak wymiany informacji często może skutkować nieświadomością możliwości skutecznego zastosowania aspektów/klauzul społecznych w zamówieniach publicznych lub brakiem podjęcia decyzji w tej kwestii. Konieczną wiedzą jaka muszą pozyskać osoby odpowiedzialne za prowadzenie procedury zamówień publicznych w samorządzie jest w szczególności wiedza o rodzajach podmiotów ekonomii społecznej funkcjonujących na obszarze samorządu i charakterze ich działalności oraz potencjale i warunkach jakimi się cechują. Pozwala to na rozważenie w ramach przygotowania postępowania czy poprzez wprowadzenie odpowiednich postanowień prospołecznych możliwe jest ułatwienie dostępu do

realizacji danego zamówienia podmiotom społecznym działającym na obszarze samorządu. Rozważania i konkretne postanowienia nie mogą oczywiście uchybiać podstawowym zasadom zamówień publicznych zakazującym ograniczania dostępności zamówień dla lokalnych podmiotów czy wprowadzania nieuzasadnionych ograniczeń terytorialnych. Wydaje się, że tylko dobre rozpoznanie możliwości lokalnego sektora ekonomii społecznej skorelowane z wiedzą w zakresie prawnych możliwości społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych, pozwoli na stworzenie przynajmniej szansy realnego wsparcia lokalnego sektora ekonomii społecznej w obszarze rynku zamówień publicznych, w prawnie dopuszczalnych granicach. W ustalonych okresach czasu zespół taki powinien prowadzić analizy podsumowujące dotychczasowo podjęte działania i wykorzystane instrumenty prawne, zestawiając je z uzyskanymi rezultatami praktycznego wykorzystania klauzul i aspektów społecznych w zamówieniach publicznych.

Przykład zastosowania:

Władze samorządu/Kierownik zamawiającego zwracają się do podmiotów sektora ekonomii społecznej, jednostek samorządu lub organizacji pozarządowych zajmujących się polityką społeczną z wnioskiem o przekazanie propozycji członków lokalnego zespołu społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych oraz wyznaczają przedstawicieli ze strony samorządu, a w konsekwencji powołują do życia zespół jednocześnie ustalając charakter i zasady działalności zespołu. Wydaje się, że działalność zespołu nie powinna być nadmiernie sformalizowana i mieć charakteru stałego, tak aby formalizm nie osłabiał zaangażowania jego członków. Charakter działalności powinien skupiać się na bieżącej wymianie informacji, których pozyskanie skutkować może zwiększeniem szans zastosowania mechanizmów prospołecznych w zamówieniach publicznych.

Propozycja dla Urzędu Miasta Krakowa:

Powołanie zespołu zamówień społecznych zamówień publicznych bazującego przede wszystkim na wymianie informacji w zakresie możliwych do zastosowania instrumentów proceduralnych oraz ewentualnych podmiotach dysponujących potencjałem do wykonywania zamówień publicznych w całości lub w części, w których zastosowano klauzule i aspekty społeczne.

W skład zespołu powinni wejść przedstawiciele Oddziału Zamówień Publicznych oraz Wydziałów Zamawiających (merytorycznych) a także przedstawiciele wydziałów zajmujących się polityką społeczną oraz współpracą z NGO mający wiedzę o istnieniu i profilu działalności podmiotów społecznych.

Szerszy przepływ informacji i wymiana doświadczeń mogłyby się realizować poprzez utworzenie ww. zespołu dla wielu jednostek organizacyjnych Gminy Miejskiej Kraków.

Rekomendacja 7:

Rozważenie ustalenia kategorii zamówień publicznych w stosunku, do których powstaje obowiązek lub preferencja zastosowania instrumentów społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych, w szczególności faworyzujących lub premiujących podmioty sektora ekonomii społecznej.

Po rozpoznaniu i dokonaniu analizy potencjału sektora ekonomii społecznej oraz grup społecznych zagrożonych wykluczeniem lub marginalizacją oraz analizie efektywności korzyści wprowadzenia aspektów i klauzul społecznych odnoszących się do tego sektora i takich grup Władze samorządu mogą wskazać z góry kategorie takich zamówień, w których nakazują obowiązkowo stosowanie aspektów i klauzul faworyzujących czy premiujących podmioty społeczne. Rekomendacja może odnieść szczególne efekty w zakresie zamówień o wartości szacunkowej nieprzekraczającej równowartości 30 tys. euro, dla których potencjał podmiotów sektora ekonomii społecznej na poziomie samorządu wydaje się najbardziej odpowiedni.

Przykład zastosowania:

Przy okazji konstruowania planu postępowań lub planu zamówień publicznych w jednostce, po pozyskaniu odpowiednich informacji od pracowników, określone są takie kategorie zamówień, w których obowiązkowo będą stosowane aspekty lub klauzule społeczne lub w których preferowane są aspekty lub klauzule społeczne, chyba że w warunkach konkretnego zamówienia ich wprowadzenie będzie niecelowe lub nieuzasadnione, co zostanie odpowiednio zaprotokołowane.

Propozycja dla Urzędu Miasta Krakowa:

W ramach zespołu społecznych zamówień publicznych, w wyniku pozyskania informacji o potencjale PES na terenie samorządu, można ustalić obszary zamówień zarówno podprogowych jak i zamówień realizowanych w trybie ustawy Pzp, w ramach których celowość i efektywność zastosowania aspektów i klauzul społecznych jest najwyższa, co uzasadni wskazanie obowiązkowego lub preferowanego w pierwszej kolejności stosowania instrumentów zamówień społecznych.

Rekomendacja 8:

Prowadzenie rejestru zamówień publicznych, w których zastosowano aspekty lub klauzule społeczne w celu uporządkowania informacji w zakresie wykorzystanych w samorządzie instrumentów prawnych społecznie odpowiedzialnych zamówień, który bezpośrednio wykorzystywany jest do przekazywania informacji w rocznym sprawozdaniu o udzielonych zamówieniach.

Władze samorządu/Kierownik zamawiającego może zobowiązać komórki organizacyjne/pracowników odpowiedzialnych za procedurę zamówień publicznych, w trybie ustawy PZP oraz podprogowych, do prowadzenia rejestru zamówień publicznych, w procedurze których pojawiły się aspekty lub klauzule społeczne. Rejestr może pełnić funkcję informacyjno-monitorującą w zakresie funkcjonowania zrównoważonych zamówień publicznych, ale jednocześnie zostać wykorzystany wprost do sporządzania rocznych sprawozdań z udzielonych zamówień.

Przykład zastosowania:

Władze samorządu/Kierownik zamawiającego wydaje zarządzenie lub wprowadza odpowiednie postanowienia do funkcjonującego w jednostce regulaminu komisji przetargowych lub regulaminu udzielania zamówień publicznych lub regulaminu udzielania zamówień o wartości powyżej równowartości 30 tys. euro, zobowiązujące osoby odpowiedzialne za procedurę zamówień publicznych do prowadzenia rejestru zamówień publicznych, w których zastosowano aspekty/klauzule społeczne, według wzoru obejmującego co najmniej następujące informacje:

a) wykaz Zamówień udzielonych jako zamówienie zastrzeżone, o którym mowa w art. 22 ust. 2 ustawy PZP

b) wykaz zamówień, w których pojawiły się aspekty społeczne określone w opisie przedmiotu zamówienia, w tym:

- odwołanie się do zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, o którym mowa w art. 29 ust. 3a ustawy PZP

- odwołanie się do aspektów społecznych związanych z realizacją zamówienia, w tym związanych z zatrudnieniem, o których mowa w art. 29 ust. 4 ustawy PZP

- odwołanie się do dostępności dla osób niepełnosprawnych lub projektowania z przeznaczeniem dla wszystkich użytkowników, o których mowa w art. 29 ust. 5 ustawy

- odwołanie się do oznakowania, o którym mowa w art. 30a ustawy, związanego z aspektami społecznymi

c) wykaz zamówień, w których pojawiły się aspekty społeczne określone w kryteriach oceny ofert w tym:

- odwołanie się do oznakowania o którym mowa w art. 30a ustawy, związanego z aspektami społecznymi

- odwołanie się do innych aspektów społecznych

d) numeru ogłoszenia o udzieleniu zamówienia w Biuletynie Zamówień Publicznych albo w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, rodzaju zamówienia, przedmiotu zamówienia ze wskazaniem kodów określonych we Wspólnym Słowniku Zamówień, trybu udzielenia zamówienia albo zawarcia umowy ramowej, wartości zawartej umowy bez podatku od towarów i usług, liczby złożonych ofert, rodzaju podmiotu, któremu udzielono zamówienia, informacji czy postępowanie, w którym uwzględniono aspekty społeczne, zostało unieważnione.

Propozycja dla Urzędu Miasta Krakowa:

Wprowadzenie regulacji o rejestrze zamówień publicznych, w których stosowane są aspekty lub klauzule społeczne. Rejestr może zostać wykorzystany bezpośrednio do rocznego sprawozdania z udzielonych zamówień, które i tak wymaga sporządzenia zestawienia takich zamówień, a w przypadku jego bieżącej aktualizacji pozwala monitorować stosowanie instrumentów społecznych zamówień publicznych. Rejestr może zostać rozszerzony o zamówienia podprogowe.

Obowiązek prowadzenia rejestru może zostać nałożony w drodze:

- dodatkowego postanowienia do Regulaminu

- odrębnego Zarządzenia Kierownika Zamawiającego
- uregulowania w ramach powołanego zespołu społecznych zamówień publicznych.

Rekomendacja 9:

Rozważenie zastrzeżenia niektórych kategorii zamówień o wartości poniżej progu stosowania ustawy PZP do wykonania w pierwszej kolejności przez spółdzielnie socjalne. Kategorie te muszą odnosić się do obszarów w ramach których funkcjonują spółdzielnie socjalne o odpowiednim potencjale organizacyjno-osobowym.

W zakresie zamówień o szacunkowej wartości nie przekraczającej równowartości 30 tys. euro, po rozpoznaniu potencjału podmiotów utworzonych i funkcjonujących w obszarze właściwości samorządu lub samorządu sąsiadującego, bazując na art. 15a z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz.U. 2006 nr 94 poz. 651), Władze samorządu/Kierownik zamawiającego może zobowiązać pracowników udzielających zamówień w obszarze, w którym funkcjonują spółdzielnie socjalne, do zastrzegania tego rodzaju zamówień dla tylko dla spółdzielni socjalnych. Zastrzeżenie takie zwiększy tym samym szanse lokalnych spółdzielni socjalnych w rynku zamówień publicznych oraz poprawi kondycję finansową już działających lub dopiero rozwijających się spółdzielni, a jednocześnie wpłynie na lokalną politykę społeczną w postaci aktywizacji zawodowej osób zatrudnionych w spółdzielni. Władze samorządu/Kierownik zamawiającego może również zobowiązać pracowników zaangażowanych w procedurę udzielenia zamówienia publicznego do przekazywania informacji o działających w obszarze objętym zamówieniem spółdzielniach socjalnych.

Przykład zastosowania:

Po rozpoznaniu potencjału i możliwości działających lub rozwijających się spółdzielni socjalnych, Władze samorządu/Kierownik zamawiającego zobowiązuje osoby upoważnione do przygotowania i przeprowadzenia procedury zamówienia publicznego do wprowadzenia, dla konkretnych kategorii zamówień, zastrzeżeń dla spółdzielni socjalnych.

We wniosku o przeprowadzenie procedury, w procedurze zamówień podprogowych, wprowadza się odpowiednie pole do wypełnienia w przypadku zidentyfikowania możliwości i informacji mogących mieć znaczenie dla ewentualnego zastosowania klauzuli/aspektu społecznego

Propozycja dla Urzędu Miasta Krakowa:

W ramach prac zespołu społecznych zamówień publicznych identyfikowane są spółdzielnie socjalne działające w obszarach, w ramach których następuje udzielanie podprogowych zamówień publicznych. Analiza potencjału spółdzielni socjalnych oraz efektywności ekonomiczno-społecznej powierzenia im realizacji niektórych kategorii zamówień pozwoli ocenić możliwość wprowadzenia kategorii zastrzeżonych tylko dla spółdzielni socjalnych.

KARTA KONTROLNA ZAMÓWIEŃ SPOŁECZNYCH			
Społeczna Klauzula/Aspekt	Opis Klauzuli/Aspektu:	Dodatkowe informacje:	Przykładowy zapis w dokumentacji:
KLAUZULA ZASTRZEŻONA:			
<p>Ustawa PZP: - zamówienie zastrzeżone do wykonania wyłącznie dla kategorii podmiotów społecznych, o której mowa w art. 22 ust. 2 ustawy PZP</p> <p>[Zamówienia zastrzeżone do realizacji tylko przez przedsiębiorstwa społeczne*]</p> <p>Przedsiębiorstwo społeczne: przedsiębiorstwo, którego głównym celem jest społeczna i zawodowa integracja osób niepełnosprawnych lub defaworyzowanych]</p>	<p>Ustawa PZP: Zamawiający może zastrzec w ogłoszeniu o zamówieniu, że o udzielenie zamówienia mogą ubiegać się <u>wyłącznie zakłady pracy chronionej</u> oraz <u>inni wykonawcy</u>, których działalność, lub działalność ich wyodrębnionych organizacyjnie jednostek, które będą realizowały zamówienie, obejmuje społeczną i zawodową integrację osób będących członkami grup społecznie marginalizowanych, w szczególności: osób: niepełnosprawnych, bezrobotnych, pozbawionych wolności lub zwalnianych z zakładów karnych, z zaburzeniami psychicznymi, osób o statusie uchodźcy, poszukujących pracy – bez zatrudnienia do 30 r.ż i powyżej 50 r.ż. , członków mniejszości narodowych, etnicznych itp.</p> <p><u>Kategorie osób wskazane w ustawie:</u> 1) osoby niepełnosprawne w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511, 1000 i 1076); 2) bezrobotni w rozumieniu ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, 1149, 1629 i 1669); 3) osoby pozbawione wolności lub zwalniane z zakładów karnych, o których mowa w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 652, 1010 i 1387), mających trudności w integracji ze środowiskiem; 4) osoby z zaburzeniami psychicznymi w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2017 r. poz. 882, 2245 i 2439 oraz z 2018 r. poz. 138); 5) osoby bezdomne w rozumieniu ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 i 1693); 6) osoby, które uzyskały w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, o których mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu</p>	<p>Zamawiający może żądać dokumentów: 1) decyzji w sprawie przyznania statusu zakładu pracy chronionej lub zakładu aktywności zawodowej, o której mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. poz. 721, z późn. zm.), lub innych dokumentów potwierdzających status wykonawcy jako zakładu pracy chronionej lub potwierdzających prowadzenie przez wykonawcę, lub przez jego wyodrębnioną organizacyjnie jednostkę, która będzie realizowała zamówienie publiczne, działalności obejmującej społeczną i zawodową integrację osób będących członkami grup społecznie marginalizowanych; 2) dokumentów potwierdzających procentowy wskaźnik zatrudnienia osób należących do jednej lub więcej kategorii, o których mowa w art. 22 ust. 2 ustawy, zatrudnionych przez zakłady pracy chronionej lub wykonawcę lub jego wyodrębnioną organizacyjnie jednostkę, która będzie realizowała zamówienie.</p>	<p>Na podstawie przepisu art. 22 ust. 2 pkt. 3 ustawy Pzp Zamawiający zastrzega, że o udzielenie zamówienia mogą ubiegać się wyłącznie, zakłady pracy chronionej oraz inni wykonawcy, których działalność lub działalność ich wyodrębnionych organizacyjnie jednostek, które będą realizowały zamówienie, obejmuje społeczną i zawodową integrację osób: <i>(wskazać jedną lub więcej kategorii osób)</i> Niniejszy warunek zostanie spełniony jeżeli wskaźnik zatrudnienia osób <i>(wskazać jedną lub więcej kategorii osób)</i> jest nie mniejszy niż 30% (na dzień składania oferty) zatrudnionych przez zakłady pracy chronionej lub wykonawcę lub jego wyodrębnioną organizacyjnie jednostkę, która będzie realizowała zamówienie.</p> <p>Zamawiający wymaga złożenia przez Wykonawcę oświadczenia w zakresie posiadania statusu, o którym mowa powyżej oraz oświadczenia o procentowym wskaźniku zatrudnienia.</p>

	<p>cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1109 i 1669);</p> <p>7) osoby do 30. roku życia oraz po ukończeniu 50. roku życia, posiadających status osoby poszukującej pracy, bez zatrudnienia;</p> <p>8) osoby będące członkami mniejszości znajdującej się w niekorzystnej sytuacji, w szczególności będących członkami mniejszości narodowych i etnicznych w rozumieniu ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 823).</p>		
<p>Nowa ustawa PZP: - zamówienie zastrzeżone do wykonania wyłącznie dla kategorii podmiotów społecznych, o której mowa w art. 94 ust. 1 nowej ustawy PZP</p> <p>[Zamówienia zastrzeżone do realizacji tylko przez przedsiębiorstwa społeczne*]</p> <p>Przedsiębiorstwo społeczne: przedsiębiorstwo, którego głównym celem jest społeczna i zawodowa integracja osób niepełnosprawnych lub defaworyzowanych]</p>	<p>Nowa ustawa PZP: Art. 94. 1. Zamawiający może zastrzec w ogłoszeniu o zamówieniu, że o udzielenie zamówienia mogą ubiegać się wyłącznie wykonawcy mający status zakładu pracy chronionej, <u>spółdzielnie socjalne</u> oraz inni wykonawcy, których głównym celem lub głównym celem działalności ich wyodrębnionych organizacyjnie jednostek, które będą realizowały zamówienie, jest społeczna i zawodowa integracja osób społecznie marginalizowanych, w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) osoby niepełnosprawne w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1172, 1495, 1696 i 1818), 2) bezrobotni w rozumieniu ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2019 r. poz. 1482, 1622 i 1818), 3) osoby poszukujące pracy, niepozostających w zatrudnieniu lub niewykonujących innej pracy zarobkowej, w rozumieniu ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, 4) osoby usamodzielniane, o których mowa w art. 140 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1111, 924 i 1818), 5) osoby pozbawione wolności lub zwalniane z zakładów karnych, o których mowa w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2019 r. poz. 676, 679 i 1694), mających trudności w integracji ze środowiskiem, 6) osoby z zaburzeniami psychicznymi w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia 		<p>Na podstawie przepisu art. 94 ustawy Pzp Zamawiający zastrzega, że o udzielenie zamówienia mogą ubiegać się wyłącznie, zakłady pracy chronionej, spółdzielnie socjalne oraz inni wykonawcy, których działalność lub działalność ich wyodrębnionych organizacyjnie jednostek, które będą realizowały zamówienie, obejmuje społeczną i zawodową integrację osób: <i>(wskazać jedną lub więcej kategorii osób)</i></p> <p>Niniejszy warunek zostanie spełniony jeżeli wskaźnik zatrudnienia osób <i>(wskazać jedną lub więcej kategorii osób)</i> jest nie mniejszy niż 30% (na dzień składania oferty) zatrudnionych przez zakłady pracy chronionej lub wykonawcę lub jego wyodrębnioną organizacyjnie jednostkę, która będzie realizowała zamówienie.</p> <p>Zamawiający wymaga złożenia przez Wykonawcę oświadczenia w zakresie posiadania statusu, o którym mowa powyżej oraz oświadczenia o procentowym wskaźniku zatrudnienia.</p>

	<p>psychicznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1878 oraz z 2019 r. poz. 730 i 1690),</p> <p>7) osoby bezdomne w rozumieniu ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507, 1622, 1690 i 1818),</p> <p>8) osoby, które uzyskały w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, o których mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1666),</p> <p>9) osoby do 30. roku życia oraz po ukończeniu 50. roku życia, posiadających status osoby poszukującej pracy, bez zatrudnienia,</p> <p>10) osoby będące członkami mniejszości znajdującej się w niekorzystnej sytuacji, w szczególności będących członkami mniejszości narodowych i etnicznych w rozumieniu ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 823)</p> <p>– pod warunkiem, że procentowy wskaźnik zatrudnienia osób należących do jednej lub więcej kategorii, o których mowa w pkt 1–10, jest nie mniejszy niż 30% osób zatrudnionych u wykonawcy albo w jego jednostce, która będzie realizowała zamówienie.</p>		
KLAUZULA UMÓW O PRACĘ:			
<p>Ustawa PZP: – wymóg zatrudnienia na podstawie umowy o pracę osób wykonujących wskazane czynności u wykonawcy lub podwykonawcy, o którym mowa w art. 29 ust. 3a ustawy PZP</p> <p>[opis przedmiotu zamówienia]</p>	<p>Ustawa PZP: Wskazanie wykazu czynności wykonywanych w ramach realizacji zamówienia, które posiadają cechy stosunku pracy tj.:</p> <p>a) wykonywanie pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy,</p> <p>b) wykonywanie pracy pod kierownictwem pracodawcy,</p> <p>c) wykonywanie pracy w miejscu wyznaczonym przez pracodawcę,</p> <p>d) wykonywanie pracy w czasie przez pracodawcę wyznaczonym.</p>	<p>Zamawiający powinien wskazać w dokumentacji wymagania w zakresie:</p> <p>a) sposobu dokumentowania zatrudnienia osób, o których mowa w art. 29 ust. 3a,</p> <p>b) uprawnień zamawiającego w zakresie kontroli spełnienia przez wykonawcę wymagań w zakresie obowiązku zatrudnienia na umowę o pracę oraz sankcji z tytułu niespełnienia tych wymagań.</p>	<p>Zamawiający wymaga, aby czynności objęte przedmiotem zamówienia tj. czynności sprzątnięcia budynku szczegółowo opisane w załączniku nr. ...., wykonywane były przez osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (t.j.: Dz.U. z 2016 r., poz. 1666 ze zm.).</p> <p>Ww. obowiązek dotyczy podwykonawcy jeżeli zamówienie lub jego część jest wykonywane/-a przez podwykonawcę.</p> <p>-----</p> <p>W trakcie realizacji zamówienia na każde wezwanie Zamawiającego, w wyznaczonym w tym wezwaniu terminie, Wykonawca przedłoży Zamawiającemu wskazane poniżej dokumenty, w celu potwierdzenia spełnienia wymogu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę osób wykonujących przedmiot zamówienia:</p> <p>1. oświadczenie Wykonawcy o zatrudnieniu na podstawie umowy o pracę osób wykonujących</p>

			<p>czynności, których dotyczy wezwanie Zamawiającego. Oświadczenie to powinno zawierać w szczególności: dokładne określenie podmiotu składającego oświadczenie, datę oświadczenia, wskazanie, że objęte wezwaniem czynności wykonują osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę wraz ze wskazaniem liczby tych osób, rodzaju umowy o pracę i wymiaru etatu oraz podpis osoby uprawnionej do złożenia oświadczenia w imieniu Wykonawcy;</p> <p>2. poświadczone za zgodność z oryginałem przez Wykonawcę kopie umów o pracę osób wykonujących w trakcie realizacji zamówienia czynności, których dotyczy ww. oświadczenie Wykonawcy (wraz z dokumentem regulującym zakres obowiązków, jeżeli został sporządzony). Kopie umów powinny zostać zanonimizowane w sposób zapewniający ochronę danych osobowych pracowników, zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami dot. ochrony danych osobowych (tj. w szczególności bez adresów, nr PESEL pracowników, imię i nazwisko pracownika nie podlega anonimizacji). Informacje takie jak: data zawarcia umowy, rodzaj umowy o pracę i wymiar etatu, miejsce świadczenia pracy oraz zakres czynności powinny być możliwe do zidentyfikowania,</p> <p>3. zaświadczenie właściwego oddziału ZUS, potwierdzające opłacanie przez Wykonawcę składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne z tytułu zatrudnienia na podstawie umów o pracę za ostatni okres rozliczeniowy,</p> <p>4. poświadczoną za zgodność z oryginałem odpowiednio przez Wykonawcę kopię dowodu potwierdzającego zgłoszenie pracownika przez pracodawcę do ubezpieczeń, zanonimizowaną w sposób zapewniający ochronę danych osobowych osób wykonujących usługę, zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami w zakresie ochrony danych osobowych (imię i nazwisko pracownika nie podlega anonimizacji).</p>
<p>Nowa ustawa PZP: – wymóg zatrudnienia na podstawie stosunku pracy osób wykonujących wskazane czynności u wykonawcy lub podwykonawcy, o którym mowa w art. 95 nowej ustawy PZP</p> <p>[opis przedmiotu zamówienia]</p>	<p>Nowa ustawa PZP: Zamawiający określa w ogłoszeniu o zamówieniu lub dokumentach zamówienia na usługi lub roboty budowlane wymagania związane z realizacją zamówienia w zakresie zatrudnienia przez wykonawcę lub podwykonawcę na podstawie stosunku pracy osób wykonujących wskazane przez zamawiającego czynności w zakresie realizacji zamówienia, jeżeli wykonanie tych</p>		<p>Jak powyżej.</p>

	<p>czynności polega na wykonywaniu pracy w sposób określony w art. 22 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2019 r. poz. 1040, 1043 i 1495).</p> <p>2. W przypadku gdy zamawiający przewiduje wymagania, o których mowa w ust. 1, określa w dokumentach zamówienia w szczególności:</p> <p>1) rodzaj czynności niezbędnych do realizacji zamówienia, których dotyczą wymagania zatrudnienia na podstawie stosunku pracy przez wykonawcę lub podwykonawcę osób wykonujących czynności w trakcie realizacji zamówienia;</p> <p>2) sposób weryfikacji zatrudnienia tych osób;</p> <p>3) uprawnienia zamawiającego w zakresie kontroli spełniania przez wykonawcę wymagań związanych z zatrudnianiem tych osób oraz sankcji z tytułu niespełnienia tych wymagań.</p>		
KLAUZULA ZATRUDNIENIOWA:			
<p>Ustawa PZP: – wymóg zatrudnienia do realizacji zamówienia osób z grup marginalizowanych na podstawie art. 29 ust. 4 ustawy PZP</p> <p>[opis przedmiotu zamówienia]</p>	<p>Ustawa PZP: Wymóg zatrudnienia przy realizacji zamówienia osób zagrożonych wykluczeniem, szczególności dotyczące zatrudnienia bezrobotnych, młodocianych, osób niepełnosprawnych, osób bezdomnych, uzależnionych, chorych psychicznie, długotrwale bezrobotnych, zwalnianych z zakładów karnych, niepełnosprawnych, uchodźców.</p> <p><u>Kategorie osób wskazane w ustawie:</u></p> <p>1) bezrobotni w rozumieniu ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;</p> <p>2) młodociani, o których mowa w przepisach prawa pracy, w celu przygotowania zawodowego;</p> <p>3) osoby niepełnosprawne w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;</p> <p>4) inne osoby niż określone w pkt 1, 2 lub 3, o których mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1828 oraz z 2018 r. poz. 650) lub we właściwych przepisach państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego.</p>	<p>Zamawiający powinien wskazać w dokumentacji wymagania w zakresie: liczby osób zatrudnionych, okresie zatrudnienia, uprawnień kontrolnych i sankcji za niespełnienie wymagań opisu przedmiotu zamówienia .</p>	<p>Wykonawca w ramach realizacji przedmiotu Umowy zapewni odpowiednią liczbę pracowników do realizacji zamówienia przy spełnieniu następujących założeń:</p> <p>a) co najmniej 3 pracowników – osoby niepełnosprawne zatrudnione na podstawie umowy o pracę w wymiarze co najmniej połowy etatu, w okresie realizacji zamówienia,</p> <p>b) posiadających następujące kwalifikacje:.....</p> <p>W trakcie realizacji zamówienia na każde wezwanie Zamawiającego, w wyznaczonym w tym wezwaniu terminie, Wykonawca przedłoży Zamawiającemu wskazane poniżej dokumenty, w celu potwierdzenia spełnienia wymogu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę osób wykonujących przedmiot zamówienia:</p> <p>(przykładowe dokumenty jak wskazane dla <i>klauzuli umów o pracę</i>)</p>

<p>Nowa ustawa PZP: – wymóg zatrudnienia do realizacji zamówienia osób z grup marginalizowanych na podstawie art. 96 ustawy PZP</p> <p>[opis przedmiotu zamówienia]</p>	<p>Nowa ustawa PZP: Art. 96. 1. Zamawiający może określić w ogłoszeniu o zamówieniu lub dokumentach zamówienia inne niż określone w art. 95 ust. 1 wymagania związane z realizacją zamówienia, które mogą obejmować aspekty gospodarcze, środowiskowe, społeczne, związane z innowacyjnością, zatrudnieniem lub zachowaniem poufnego charakteru informacji przekazanych wykonawcy w toku realizacji zamówienia. 2. Wymagania, o których mowa w ust. 1, mogą dotyczyć w szczególności: 1) zastosowania określonych środków zarządzania środowiskowego; 2) zatrudnienia: a) bezrobotnych w rozumieniu ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, b) osób poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu lub niewykonujących innej pracy zarobkowej, w rozumieniu ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, c) osób usamodzielnianych, o których mowa w art. 140 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, d) młodocianych, o których mowa w przepisach prawa pracy, w celu przygotowania zawodowego, e) osób niepełnosprawnych w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, f) innych osób niż określone w lit. a–e, o których mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 217, 730 i 1818) lub we właściwych przepisach państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego. 3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, zamawiający określa w dokumentach zamówienia liczbę i okres wymaganego zatrudnienia osób, których dotyczy ten wymóg. 4. W przypadku gdy zamawiający przewiduje wymagania, o których mowa w ust. 1, w dokumentach zamówienia określa w szczególności sposób dokumentowania spełniania przez wykonawcę tych wymagań, uprawnienia zamawiającego w zakresie kontroli spełniania przez wykonawcę tych wymagań oraz sankcje z tytułu ich niespełnienia.</p>		
--	--	--	--

ASPEKT DOSTĘPNOŚCI DLA WSZYSTKICH			
<p>Ustawa PZP: – wymóg dostępności produktów lub efektów zamówienia dla osób niepełnosprawnych lub projektowania z przeznaczeniem dla wszystkich użytkowników, o którym mowa w art. 29 ust. 5 ustawy PZP</p> <p>[opis przedmiotu zamówienia]</p>	<p>Ustawa PZP: Wymóg związany z zapewnieniem możliwości pełnego i niedyskryminacyjnego wykorzystania zamawianych publicznie usług, dostaw, robót budowlanych przez wszystkich docelowych użytkowników.</p>		<p>W ramach realizacji zamówienia na stworzenie portalu internetowego zamawiający wymaga uwzględnienie osób niepełnosprawnych tj. przystosowania aplikacji do standardu WCAG 2.0 na poziomie AA</p>
<p>Nowa ustawa PZP: - uwzględnienie wymagań w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych oraz projektowania z przeznaczeniem dla wszystkich użytkowników, chyba że nie jest to uzasadnione charakterem zamówienia – na podst. art. 100 ustawy PZP</p> <p>Jeżeli wymagania, o których mowa w ust. 1, wynikają z aktu prawa Unii Europejskiej, przedmiot zamówienia, w zakresie wymagań dotyczących dostępności dla osób niepełnosprawnych oraz projektowania z przeznaczeniem dla wszystkich użytkowników, opisuje się przez odesłanie do tego aktu.</p>	<p>Nowa ustawa PZP: Wymóg związany z zapewnieniem możliwości pełnego i niedyskryminacyjnego wykorzystania zamawianych publicznie usług, dostaw, robót budowlanych przez wszystkich docelowych użytkowników.</p>		<p>Jak powyżej.</p>
ASPEKT OZNAKOWANIA SPOŁECZNEGO			
<p>Ustawa PZP Aspekt oznakowania społecznego, o którym mowa w art. 30a ustawy</p> <p>[kryteria oceny ofert lub opis przedmiotu zamówienia]</p>	<p>Ustawa PZP W przypadku zamówień o szczególnych cechach, zamawiający może określić w opisie przedmiotu zamówienia w kryteriach oceny ofert lub w warunkach realizacji zamówienia określone oznakowanie, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki: 1) wymagania dotyczące oznakowania dotyczą wyłącznie kryteriów, które są związane z przedmiotem zamówienia, i są odpowiednie dla określenia cech robót budowlanych, dostaw lub usług będących przedmiotem tego zamówienia; 2) wymagania dotyczące oznakowania są oparte na obiektywnie możliwych do sprawdzenia i niedyskryminujących kryteriach; 3) warunki przyznawania oznakowania są przyjmowane w drodze otwartej i przejrzystej procedury, w której mogą</p>	<p>Przykładowe etykiety społeczne: FairTrade, NaturlandFair, FSC, FairForLife, SA8000, GOTS.</p>	<p>Zamawiający wymaga, aby papier dostarczany w ramach zamówienia posiadał certyfikat FSC lub Ecolabel lub równoważny</p>

	<p>uczestniczyć wszystkie zainteresowane podmioty, w tym podmioty należące do administracji publicznej, konsumenci, partnerzy społeczni, producenci, dystrybutorzy oraz organizacje pozarządowe; 4) oznakowania są dostępne dla wszystkich zainteresowanych stron; 5) wymagania dotyczące oznakowania są określane przez podmiot trzeci, na który wykonawca ubiegający się o oznakowanie nie może wywierać decydującego wpływu. 2. W przypadku gdy zamawiający nie wymaga, aby roboty budowlane, dostawy lub usługi spełniały wszystkie wymagania dotyczące oznakowania, wskazuje poszczególne wymagania dotyczące oznakowania. 3. Jeżeli wymagane jest przedstawienie określonego oznakowania, zamawiający akceptuje wszystkie oznakowania potwierdzające, że dane roboty budowlane, dostawy lub usługi spełniają równoważne wymagania. 4. W przypadku gdy wykonawca z przyczyn od niego niezależnych nie może uzyskać określonego przez zamawiającego oznakowania lub oznakowania potwierdzającego, że dane roboty budowlane, dostawy lub usługi spełniają równoważne wymagania, zamawiający w terminie przez siebie wyznaczonym akceptuje inne odpowiednie środki dowodowe, w szczególności dokumentację techniczną producenta, o ile dany wykonawca udowodni, że roboty budowlane, dostawy lub usługi, które mają zostać przez niego wykonane, spełniają wymagania określonego oznakowania lub określone wymagania wskazane przez zamawiającego. 5. Jeżeli dane oznakowanie, które spełnia warunki określone w ust. 1 pkt 2–5, zawiera również wymagania niezwiązane z przedmiotem zamówienia, zamawiający nie może żądać tego oznakowania. W takim przypadku zamawiający może opisać przedmiot zamówienia przez odesłanie do tych wymagań oznakowania lub, w razie potrzeby, do tych jego części, które są związane z przedmiotem zamówienia i są odpowiednie dla określenia cech zamawianych robót budowlanych, dostaw lub usług.</p>		
<p>Nowa ustawa PZP Aspekt oznakowania społecznego, o którym mowa w art. 104 ustawy PZP</p> <p>[kryteria oceny ofert lub opis przedmiotu zamówienia]</p>	<p>Nowa ustawa PZP W przypadku zamówień o szczególnych cechach społecznych, zamawiający, w celu potwierdzenia zgodności oferowanych robót budowlanych, dostaw lub usług z wymaganymi cechami, może w opisie przedmiotu zamówienia, opisie kryteriów oceny ofert lub w wymaganiach związanych z realizacją zamówienia żądać</p>	<p>Przykładowe etykiety społeczne: FairTrade, NaturlandFair, FSC, FairForLife, SA8000, GOTS.</p>	<p>Jak powyżej.</p>

	<p>od wykonawcy określonej etykiety, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wymagania etykiety dotyczą wyłącznie kryteriów, które są związane z przedmiotem zamówienia, i są odpowiednie dla określenia cech robót budowlanych, dostaw lub usług będących przedmiotem tego zamówienia; 2) wymagania etykiety są oparte na obiektywnie możliwych do sprawdzenia i niedyskryminujących kryteriach; 3) wymagania etykiety są opracowywane i przyjmowane w drodze otwartej i przejrzystej procedury, w której mogą uczestniczyć wszystkie zainteresowane podmioty, w tym podmioty należące do administracji publicznej, konsumenci, partnerzy społeczni, producenci, dystrybutorzy oraz organizacje pozarządowe; 4) etykiety oraz wymagania etykiety są dostępne dla wszystkich zainteresowanych stron; 5) wymagania etykiety są określane przez podmiot trzeci, na który wykonawca ubiegający się o etykietę nie może wywierać decydującego wpływu. <p>2. Przez etykietę, o której mowa w ust. 1, należy rozumieć każdy dokument, w tym zaświadczenie lub poświadczenie, który potwierdza, że obiekt budowlany, produkt, usługa, proces lub procedura spełniają wymagania konieczne do uzyskania etykiety.</p> <p>3. W przypadku gdy zamawiający nie wymaga, aby roboty budowlane, dostawy lub usługi spełniały wszystkie wymagania etykiety, wskazuje mające zastosowanie wymagania etykiety.</p> <p>4. Jeżeli wymagana jest określona etykieta, zamawiający akceptuje wszystkie etykiety potwierdzające, że dane roboty budowlane, dostawy lub usługi spełniają równoważne wymagania określonej przez zamawiającego etykiety.</p> <p>5. W przypadku gdy wykonawca z przyczyn od niego niezależnych nie może uzyskać określonej przez zamawiającego etykiety lub równoważnej etykiety, zamawiający, w terminie, przez siebie wyznaczonym akceptuje inne odpowiednie przedmiotowe środki dowodowe, w szczególności dokumentację techniczną producenta, o ile dany wykonawca udowodni, że roboty budowlane, dostawy lub usługi, które mają zostać przez niego wykonane, spełniają wymagania określonej etykiety lub określone wymagania wskazane przez zamawiającego.</p>		
--	--	--	--

	<p>6. Jeżeli dana etykieta, która spełnia warunki określone w ust. 1 pkt 2–5, określa również wymagania niezwiązane z przedmiotem zamówienia, zamawiający nie może żądać tej etykiety. W takim przypadku zamawiający może opisać przedmiot zamówienia przez odesłanie do tych wymagań etykiety lub, w razie potrzeby, do tych jej części, które są związane z przedmiotem zamówienia i są odpowiednie dla określenia cech zamawianych robót budowlanych, dostaw lub usług.</p>		
ASPEKT SPOŁECZNY W KRYTERIACH OCENY OFERT			
<p>Ustawa PZP: Wskazanie wprost na możliwość stosowania kryteriów społecznych w ocenie ofert w tym: - integracja zawodowa i społeczna osób, o których mowa w art. 22 ust. - dostępność dla osób niepełnosprawnych - uwzględnianie potrzeb użytkowników</p>	<p>Ustawa PZP: Premiowanie dodatkowe w kryteriach oceny - ofert uwzględniających nieobligatoryjny wymiar społeczny zamówienia np. zatrudnienia osób: niepełnosprawnych, bezrobotnych, pozbawionych wolności lub zwalnianych z zakładów karnych, z zaburzeniami psychicznymi, osób o statusie uchodźcy, poszukujących pracy – bez zatrudnienia do 30 r.ż i powyżej 50 r.ż., członków mniejszości narodowych, etnicznych itp.</p>		<p>Zamawiający będzie przyznawał punkty w kryterium – Zatrudnienie osób defaworyzowanych w następujący sposób: a) Zatrudnienie do realizacji zamówienia na pełen okres jego realizacji 1 osoby bezrobotnej – 5 pkt b) Zatrudnienie do realizacji zamówienia na pełen okres jego realizacji 2 osób bezrobotnych – 10 pkt c) Zatrudnienie do realizacji zamówienia na pełen okres jego realizacji 3 osób bezrobotnych – 15 pkt ----- Zamawiający będzie przyznawał punkty w kryterium - Przystosowanie sal szkoleniowych, w których będą odbywały się zajęcia kursów dla potrzeb osób niepełnosprawnych (ponad wymaganą minimalną ilość 2 sal przystosowanych do realizacji zajęć kursów) w następujący sposób: a) Przystosowanie co najmniej 5 sal szkoleniowych wykorzystywanych do prowadzenia zajęć kursów - 10 pkt, b) przystosowanie co najmniej 4 sal szkoleniowych wykorzystywanych do prowadzenia zajęć kursów - 7 pkt c) przystosowanie co najmniej 3 sal szkoleniowych wykorzystywanych do prowadzenia zajęć kursów - 4 pkt Przez przystosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych Zamawiający rozumie co najmniej: - w celu bezkolizyjnego poruszania się osób na wózkach inwalidzkich lub o kulach szerokość drzwi powinna być nie mniejsza niż 90 cm, zaś w przypadku korytarza prowadzącego do sali wynosić co najmniej 120 cm - ciągi komunikacyjne prowadzące do sal szkoleniowych nie posiadają barier architektonicznych , a w przypadku ich posiadania istnieje możliwość skorzystania z pomocy pracownika obsługi obiektu</p>

			<ul style="list-style-type: none"> - toalety/lazienki wyposażone w odpowiednie podnośniki i uchwyty bezpieczeństwa oraz z podłogą pokrytą warstwą antypoślizgową - na salach szkoleniowych znajdują się systemy wspomagające słyszenie oraz pętle induktofoniczne - oznakowania budynku, sali szkoleniowej i znajdujących się w nich urządzeń z zastosowaniem informacji dotykowych i kolorystycznych wykonanych pismem Braille'a, - możliwość otrzymania od prowadzącego materiałów w wersji elektronicznej, napisanych większą czcionką lub pismem Braille'a.
<p>Nowa ustawa PZP Wskazanie wprost na możliwość stosowania kryteriów społecznych w ocenie ofert w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - integracja zawodowa i społeczna osób, o których mowa w art. 22 ust. - dostępność dla osób niepełnosprawnych - uwzględnianie potrzeb użytkowników i dostępności osób niepełnosprawnych 	<p>Nowa ustawa PZP Premiowanie dodatkowe w kryteriach oceny - ofert uwzględniających nieobligatoryjny wymiar społeczny zamówienia np. zatrudnienia osób: niepełnosprawnych, bezrobotnych, pozbawionych wolności lub zwalnianych z zakładów karnych, z zaburzeniami psychicznymi, osób o statusie uchodźcy, poszukujących pracy – bez zatrudnienia do 30 r.ż i powyżej 50 r.ż., członków mniejszości narodowych, etnicznych itp.</p>		<p>Jak powyżej.</p>
Dodatkowe informacje:			
<p>PRZEDSIĘBIORSTWO SPOŁECZNE - (podmiot społeczny) posiadające możliwość realizacji zamówienia - przedsiębiorstwem, którego głównym celem jest społeczna i zawodowa integracja osób niepełnosprawnych lub defaworyzowanych</p>	<p>Czy znane są podmioty społeczne, które posiadają odpowiednie zasoby i potencjał do realizacji zamówienia publicznego ? Np. zakłady pracy chronionej, spółdzielnie socjalne, zakłady aktywności zawodowej, centra integracji społecznej, organizacje pozarządowe, spółdzielnie pracy, spółdzielnie inwalidów</p>	<p>Jest to informacja dodatkowa – nie obowiązkowa. Na etapie przygotowywania dokumentacji postępowania, osoby zaangażowane w proces udzielania zamówień publicznych, mogą zauważać potencjalnych wykonawców zamówień publicznych wśród sektora przedsiębiorstw społecznych. Do podmiotów tych może być kierowana informacja o wszczęciu postępowania lub zapytanie ofertowe. <i>Art. 11b ust. 2 PZP:</i> <i>Zamawiający może, po opublikowaniu ogłoszenia o zamówieniu, bezpośrednio poinformować o wszczęciu postępowania o udzielenie zamówienia znanych sobie wykonawców, którzy w ramach prowadzonej działalności świadczą dostawy, usługi lub roboty budowlane będące przedmiotem zamówienia.</i></p>	
<p>NOWA USTWA PZP Na podstawie art. 17 ustawy PZP zasada efektywności udzielania zamówień publicznych wprowadza również uzyskanie najlepszych efektów społecznych jako jej element.</p>			

NOWA USTAWA PZP

W art. 21. wskazano, że polityka zakupowa państwa, która określa priorytetowe działania Rzeczypospolitej Polskiej w obszarze zamówień publicznych, a także pożądany kierunek działań zamawiających w zakresie udzielanych zamówień uwzględnienia m. in. społeczną odpowiedzialność przedsiębiorców; stosowanie aspektów społecznych.

NOWA USTAWA PZP

W art. 83. wprowadza obowiązek dokonania analizy potrzeb przed udzieleniem zamówienia publicznego. W analizie potrzeb, oprócz szeregu czynników, które należy uwzględnić znalazła się również analiz możliwości uwzględnienia aspektów społecznych.

Użyte pojęcia:

Ustawa PZP – ustawa z 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych

Nowa ustawa PZP – ustawa z 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych